

ChatGPT và Phật giáo Dẫn thân vào Xã hội (Phần I)

ISSN: 2734-9195 19:33 21/12/2023

ChatGPT đã đủ tiên tiến để bắt chước chất lượng có thể dự báo được của trí tuệ ngôn ngữ của chúng ta, đến mức chúng ta thấy ChatGPT không chỉ đủ để tự động hoá các tác vụ phức tạp mà còn có tác dụng kỳ lạ, thậm chí là trị liệu khi chúng ta hướng nó tập trung vào những chủ đề mà chúng ta yêu quý nhất.

Tác giả: **Dexter Cohen Bohn** Việt dịch: Thích Vân Phong

Các giáo viên, bà mẹ quan tâm đến những hoạt động giải trí của con (soccer mom), kỹ sư phần mềm và lập trình viên đang chia sẻ về điều này: Thực sự lần đầu ChatGPT có thể là cái nhìn của chúng ta về trí tuệ nhân tạo (AI) trên máy, mặc dù thông điệp của phương tiện mới này vẫn chưa rõ ràng.

Đối với những người không nhận thức được sự hạnh phúc hoặc không khép mình vào kỷ luật để tránh rơi vào cạm bẫy của các chatbot hỗ trợ AI, ChatGPT là một công cụ trí tuệ nhân tạo (AI) dựa trên căn bản miễn phí, có khả năng tạo ra các câu trả lời phức tạp cho một loạt câu hỏi gần như vô hạn. Quá lười để nghĩ ra một bữa ăn sáng tạo từ thức ăn thừa trong tủ lạnh? Cần viết bài báo giữa kỳ về thúc đẩy xã hội bền vững của cha đẻ của Bản Hiến pháp nước Cộng hòa Ấn Độ, Luật gia, nhà kinh tế, chính trị gia và nhà cải cách xã hội người Ấn Độ, người mang Phật giáo trở lại và thức tỉnh khát vọng tự do - bình đẳng cho tiện dân Ấn Độ, Tiến sĩ B.R.Ambedkar (1891-1956) hiện đại?

[caption id="attachment_23598" align="alignleft" width="400"]

ChatGPT và các chatbot AI khác, chẳng hạn như Bard của Google và Bing của Microsoft. Chat GPT và các chatbot AI khác, chẳng hạn như Bard của Google và Bing của Microsoft, đang gây xôn xao cộng đồng. [/caption]

Các bạn có tò mò muốn đọc bản tóm tắt dài một trang về phép biện chứng về học thuyết tính Không Triết lý Trung quán của Bồ tát Long Thọ viết cho một đứa

trẻ 12 tuổi không? ChatGPT sẽ hỗ trợ các bạn - hoặc ít nhất sẽ đưa các bạn vào phần sâu nhất.

Dù các bạn nhìn nhận theo cách nào thì ChatGPT và các chatbot AI khác, chẳng hạn như Bard của Google và Bing của Microsoft, đang gây xôn xao cộng đồng. Nhưng để thấy rõ thực tế của công nghệ mới nổi này, chúng ta phải lướt qua những câu chuyện điên cuồng trên các phương tiện truyền thông để có cái nhìn thoáng qua về sự thật, bởi nó liên quan đến những giá trị sâu sắc nhất của chúng ta.

Vượt qua sự cường điệu

Để theo đuổi sự minh bạch này, dấu vết thần tài vẩy tay ra hiệu tiền tài đáng tin cậy như một điểm khởi đầu để nắm bắt tình hình. Gần đây, Microsoft đã công khai kế hoạch tiếp tục đầu tư “hàng tỷ USD” vào OpenAI, công ty đã xây dựng ChatGPT (và các công cụ AI có chỉ số octan cao khác như DALL-E, nền tảng tạo văn bản thành hình ảnh). Bằng cách tích hợp trực tiếp hỗ trợ AI vào công cụ tìm kiếm Bing của Microsoft, công ty hy vọng sẽ giành được một phần sự thống trị thị trường đáng kinh ngạc với 90% của Google.

[caption id="attachment_23597" align="alignright" width="400"]

ChatGPT là bước tiến lớn đầu tiên trên hành trình dài hội nhập của con người với các ChatGPT là bước tiến lớn đầu tiên trên hành trình dài hội nhập của con người với các phương thức trí tuệ nhân tạo.[/caption]

Nếu thực sự trí tuệ nhân tạo (AI) có thể cách mạng hóa trong cách chúng ta tìm kiếm thông tin trên Internet, như Giám đốc điều hành dự báo OpenAI Sam Altman, thì chúng ta mới chỉ đang ở giai đoạn đầu của một chặng đường dốc trong đổi mới công nghệ mà đặc biệt là không thể dự báo được. Một cơn sốt vàng được thúc đẩy bởi trí tuệ nhân tạo (AI) giống như sự bùng nổ bong bóng dotcom có thể sắp xảy ra, tổ chức mà công chúng thường cho rằng đã nắm bắt được nhịp đập.

Nhưng chính xác thì điều gì sẽ tạo ra giá trị này? Thao tác nhanh chóng, hiệu quả và có tính mạch lạc cao đối với các tập dữ liệu khổng lồ. Trên thực tế, đây đã là mục đích cơ bản của các công cụ tìm kiếm trên internet và các công cụ AI sẽ chỉ làm cho hoạt động này trở nên tự nhiên và chính xác hơn, giống như yêu cầu một trợ lý con người thông minh (người biết rõ về các bạn) hoàn toàn có khả năng hoàn thành nhiệm vụ được giao.

Không bị lạc vào đám cỏ dại với những ngụ ý có thể gây rắc rối mà câu cuối cùng này mời gọi, chúng ta hãy quay trở lại hiện tại. Thực tế ChatGPT là bước tiến lớn đầu tiên trên hành trình dài hội nhập của con người với các phương thức trí tuệ nhân tạo. Quả thực, con đường phát triển của những hệ thống này không hề tách biệt với con đường phát triển của chúng ta. Các cơ chế công nghệ máy học, trí tuệ nhân tạo (AI) và khoa học máy tính đã xây dựng nên ChatGPT, bản thân chúng là các chức năng của trí óc con người - các phần mở rộng của nó thành hành vi được mã hoá, được thiết kế để bắt chước suy nghĩ của chính chúng ta - thu nạp thông tin - khả năng xử lý.

Tất nhiên, cùng một lý do, những phẩm chất ít được mong muốn hơn trong tư duy của con người cũng được mã hoá, cụ thể là sự thiếu hiểu biết thể hiện qua sự mâu thuẫn về tính xác thực của thông tin lịch sử và sự thiên vị vô thức.

Từng là một công việc đang được tiến hành, OpenAI nói rõ ràng rằng các lỗi trong ChatGPT là kết quả của dữ liệu hữu hạn mà mô hình đã được đào tạo và một mạng lưới các thách thức nổi lên nhằm tạo ra cảm giác mạch lạc - những lời bào chữa tương tự như “Tôi không biết” hoặc “đó không phải là điều tôi muốn nói” thường được nghe thấy trong những bất đồng quan điểm với bạn bè hoặc đồng nghiệp.

Máy bắt chước

Ở đây, chúng tôi tìm thấy một mạch phong phú cho sự tư duy **Phật giáo Dẫn thân**, một quan điểm trước tiên liên quan đến trải nghiệm của cá nhân trước khi mở rộng sang nhận thức về cấu trúc và cuối cùng là văn hoá về sự tương tác phụ thuộc lẫn nhau và trách nhiệm lẫn nhau của chúng ta trong việc tạo ra một xã hội hài hoà.

Với góc độ cá nhân, ChatGPT mở ra một cánh cửa quan trọng để tự tư duy, thông qua chính những nguyên tắc hoạt động của nó. Bỏ qua việc giải quyết vấn đề công nghệ cao bên dưới bề nổi, ở giai đoạn phát triển này, ChatGPT về cơ bản hoạt động như một cỗ máy dự báo. Dựa trên lời nhắc được nhập, máy sẽ dự báo phản hồi chính xác nhất bằng cách tập hợp thông tin từ dữ liệu khổng lồ mà nó đã được đào tạo. Con người cũng làm như thế.

[caption id="attachment_23599" align="aligncenter" width="800"]

ChatGPT đã đủ tiên tiến để bắt chước chất lượng có thể dự báo được của trí tuệ ngôn ngữ của chúng ta. ChatGPT đã đủ tiên tiến để bắt chước chất lượng có thể dự báo được của trí tuệ ngôn ngữ của chúng ta.[/caption]

Hầu hết chúng ta là những sinh vật có khả năng tiên đoán cao, hoạt động theo những khuôn mẫu có điều kiện sâu sắc được xác định bởi những trải nghiệm trong quá khứ của chúng ta. Phản ứng của chúng ta trước những lời nhắc không khó dự báo - đặc biệt là từ những người thân yêu - và cách tiếp cận giải quyết vấn đề của chúng ta có xu hướng tuân theo những khuôn mẫu nhận thức đã quen thuộc. Trong Phật giáo, những đường rạch khía hoặc sự hình thành thói quen tinh thần này được gọi là thực hành (tiếng Pali: cái được ghép lại với nhau).

Trong thiền định, chúng ta trải nghiệm những đường rạch khía này kéo chúng ta ra khỏi nhận thức trực tiếp và đi vào các lĩnh vực khái niệm quen thuộc, dẫn đến nhận thức mờ ảo với các hình thức hấp dẫn. Theo thói quen thường xuyên mỗi khi thức dậy là thực hành chánh niệm, một phương pháp được sử dụng để can thiệp tích cực vào quá trình suy nghĩ rời xa thực tế để bị hấp dẫn nghiệp lực vào cảnh giới vô minh và ảo tưởng, ChatGPT không có chánh niệm - tối thiểu, là không - và vì thế chúng ta phải xem xét rằng không có cơ chế nào để sắp xếp lại luân thường đạo lý hoặc nhân cách khi được đưa ra lời nhắc nhở, nhằm cố ý thao túng công nghệ khỏi các giá trị cá nhân hoặc tập thể.

Tuy nhiên, ChatGPT đã đủ tiên tiến để bắt chước chất lượng có thể dự báo được của trí tuệ ngôn ngữ của chúng ta, đến mức chúng ta thấy nó không chỉ đủ để tự động hoá các tác vụ phức tạp (chẳng hạn như viết bài luận, Khắc phục sự cố mã hóa thông điệp của Office 365, v.v.) mà còn có tác dụng kỳ lạ, thậm chí là trị liệu khi chúng ta thay đổi nó tập trung vào những chủ đề mà chúng ta yêu quý nhất.

Một chiếc gương AI

Ví dụ: Cách nữ nghệ sĩ, nhà công nghệ Michelle Huang (Hoàng Trúc Quân; 黃竹君) có trụ sở tại New York quyết định sử dụng chương trình ChatGPT Playground của anh em họ **ChatGPT** để tạo ra “đứa bé bên trong chatbot” của riêng cô ấy. Bằng cách tạo ra công nghệ trên 40 đoạn văn bản từ các mục nhật ký mà cô Michelle Huang (Hoàng Trúc Quân; 黃竹君) viết vào độ tuổi 7-18, cô ấy có thể nhận được “câu trả lời hiệu quả” cho những câu hỏi mà cô ấy đặt ra theo cách mà cô mô tả là “giống một cách kỳ lạ” với cách cô đã đặt ra, sẽ viết cảm thấy bản thân cô ấy lúc còn bé.

Tham gia vào cuộc trò chuyện dựa trên văn bản này, cô Michelle Huang đã nhận ra những khuôn mẫu trong quá trình tư duy của “Michelle Huang khi còn bé” đã giúp cô kết nối và giải phóng những cảm giác dai dẳng về giá trị bản thân thấp và sự thất vọng mà cô đã mang theo từ khi còn bé.

Mặc dù không nên bắt đầu sử dụng ChatGPT như một nhà trị liệu cá nhân, nhưng tiềm năng tự phản ánh của công nghệ này rất lớn và ít nhất là trong trường hợp của cô Michelle Huang, đã hỗ trợ sự tham gia khéo léo với nỗi đau khổ của cô ấy.

Điều bắt đầu nổi lên rõ ràng trong mối quan hệ của cá nhân với các công nghệ như ChatGPT là tầm quan trọng ngày càng tăng của sự sáng suốt và nhận thức phản biện. Trong một thế giới đang nhanh chóng được đồng tác giả bởi các mô hình ngôn ngữ tiên tiến hụt hơi, chúng ta phải nhớ đừng xem mọi thứ được đọc là sự thật nguyên văn.

Sự phổ biến của tin tức giả mạo được diễn đạt khéo léo và nhiều phương tiện khác để Nguy cơ trí tuệ nhân tạo (AI) bị vũ khí hóa về mặt ý thức hệ, đòi hỏi chúng ta phải có trách nhiệm chắc lọc cẩn thận chế độ phương tiện truyền thông mới (modern media) của mình.

Giống như Lời Phật Dạy Cho Người Kalama, Tự mình thông đạt “đến để mà thấy” tiếng Pali là Ehipassiko và tiếng Phạn là Arhipasyikah. Nói rõ ra, Diệu pháp Như Lai này không thể để giới thiệu, để nói, để diễn bày, để hứa hẹn mà có mục đích đến để mà thể nhập chân như, Phật tính.

Chúng ta cũng phải tinh tấn thực hành khả năng nhận thức trong một thế giới mới lạ với những câu nói sai pháp ngữ hay phát âm rõ ràng đang bao quanh chúng ta.

Tác giả: **Dexter Cohen Bohn** Việt dịch: Thích Vân Phong Nguồn: 佛門網

Để cập nhật những thông tin, kiến thức Phật giáo nhanh và chính xác nhất, theo dõi Tạp chí Nghiên cứu Phật học trên các nền tảng **Facebook**, **Website**, **Youtube**.